

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 16Co/833/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6613219173
Dátum vydania rozhodnutia: 21. 05. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ivica Hanusková
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2015:6613219173.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Banskej Bystrici, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Ivicy Hanuskovej a sudcov Mgr. Štefana Baláža a JUDr. Alexandra Mojša, v právnej veci navrhovateľa PROFI CREDIT Slovakia, s. r. o., so sídlom Bratislava, Pribinova 25, IČO: 35 792 752, právne zastúpeného Advokátska kancelária JUDr. Andrea Cviková, s. r. o., so sídlom Bratislava, Kubániho 16, IČO: 47 233 516, proti odporkyni A. Z., nar. XX. 1. XXXX, bytom J., T. U.. F. L. W. 2, za účasti vedľajšieho účastníka na strane odporkyne VŠEOBECNÁ OCHRANA PRÁV SPOTREBITEĽOV, so sídlom Bratislava - Staré Mesto, Šafárikovo námestie 7, IČO: 42 362 962, právne zastúpeného JUDr. Bohdanom Jakubisom, advokátom, Advokátska kancelária so sídlom Bratislava, Dobrovičova 13, o zaplatenie 570,32 EUR s príslušenstvom, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu Lučenec, č. k. 11C/6/2013-54 zo dňa 23. 4. 2014. takto

rozhodol:

Rozsudok okresného súdu **p o t v r d z u j e** .
Navrhovateľ **n e m á** právo na náhradu trov odvolacieho konania.

o d ô v o d n e n i e :

Odvolaním napadnutým rozsudkom okresný súd návrh navrhovateľa zamietol a v konaní úspešnej odporkyni náhradu trov konania nepriznal.

V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že navrhovateľ sa návrhom na začatie konania voči odporkyni domáhal zaplatenia sumy 570,32 EUR spolu so zmluvnou pokutou a príslušným úrokom z omeškania. Svoj návrh odôvodnil tým, že medzi účastníkmi konania bola dňa 19. 8. 2010 uzatvorená zmluva o revolvingovom úvere č. 8500000540 (ďalej aj „Zmluva o úvere“) na základe ktorej navrhovateľ poskytol odporkyni úver vo výške 840 EUR, ktorý sa odporkyňa zaviazala splácať v pravidelných 42 mesačných splátkach v termínoch splatnosti dohodnutých v Zmluve o úvere. Vzhľadom k tomu, že odporkyňa sa dostala do omeškania s úhradou splátky o viac ako tri mesiace, bolo jej dňa 31. 1. 2011 doručené oznámenie o uplatnení práva veriteľa podľa § 565 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej aj „OZ“), t. j. okamžitá splatnosť úveru z dôvodu omeškania. Celková suma dlhu odporkyne predstavovala súčet neuhradených splátok v sume 570,32 EUR, príslušný zákonný úrok z omeškania, ako aj zmluvnú pokutu podľa čl. 14 ods. 14.1 Zmluvy o úvere vo výške 0,065 % denne z dlžnej sumy. Okresný súd mal za preukázané že dňa 19. 8. 2010 na základe Zmluvy o úvere navrhovateľ ako veriteľ poskytol odporkyni ako dlžníčke úver vo výške 840 EUR, ktorý sa odporkyňa zaviazala splatiť v 42 mesačných splátkach po 45,01 EUR, splatných vždy v 13. deň v mesiaci, pričom celková čiastka, ktorú musí dlžník zaplatiť je 1.890 EUR, ročná percentuálna miera nákladov 65,54 % a ročná úroková sadzba úveru 70,02 %. Neoddeliteľnou súčasťou uvedenej zmluvy boli Zmluvné dojednania Zmluvy o revolvingovom úvere spoločnosti PROFI CREDIT Slovakia, s. r. o. (ďalej aj „Zmluvné dojednania“), v ktorých bode 14.1 bolo stanovené, že v prípade omeškania dlžníka s úhradou splátky úveru alebo jej časti je dlžník povinný zaplatiť veriteľovi zmluvnú pokutu vo výške 0,065 % dlžnej sumy za každý deň

omeškania. Z karty klienta následne okresný súd zistil, že odporkyni bola poskytnutá čiastka 840 EUR, odporkyňa splatila 1320,10 EUR a zostáva jej doplatiť 570,32 EUR.

Okresný súd však návrh navrhovateľa nepovažoval za dôvodný. Z obsahu Zmluvy o úvere zistil, že pri jej uzatváraní konal navrhovateľ v rámci predmetu svojho podnikania a odporkyňa túto uzavrela ako fyzická osoba pre svoje súkromné účely. Ide o spotrebiteľskú a zároveň o tzv. typovú zmluvu vyhotovenú pre širšie neurčený okruh spotrebiteľov s minimálnou možnosťou zasiahnuť do obsahu podmienok zmluvy a tak podstatným spôsobom ovplyvniť jej obsah. Ďalej uviedol, že záväzok platiť úroky ako odplatu (cenu za poskytnutie peňažných prostriedkov) je podstatnou časťou Zmluvy o úvere. Občiansky zákonník, Zákon o spotrebiteľských úveroch, Obchodný zákonník a iné právne predpisy výslovne nestanovili maximálnu výšku úrokov zo spotrebiteľského úveru, no napriek tejto skutočnosti nemožno vyvodzovať, že by výška úrokov závisela len od dohody účastníkov zmluvy o spotrebiteľskom úvere, nakoľko i tu platí ustanovenie § 3 ods. 1 OZ, podľa ktorého výkon práv a povinností vyplývajúci z občianskoprávných vzťahov nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi. Podľa rozsudku Najvyššieho súdu SR zo dňa 26. 4. 2012 sp. zn. 5 Cdo 26/2011 neprimeranou (a preto odporujúcou dobrým mravom) je taká výška úrokov, ktorá podstatne presahuje úrokovú mieru v dobe dojednania obvyklú určenú najmä s prihliadnutím najvyšším úrokovým sadzbám uplatňovaním bankami pri poskytovaní úverov alebo pôžičiek. Obmedzujúcim kritériom, pokiaľ ide o výšku odplaty za poskytnutie úveru obsahuje aj ustanovenie § 53 ods. 6 OZ, podľa ktorého ak je predmetom spotrebiteľskej zmluvy poskytnutie peňažných prostriedkov nesmie odplata podstatne prevyšovať odplatu obvykle požadovanú na finančnom trhu za spotrebiteľské úvery v obdobných prípadoch. Podľa priemerných úrokov z úverov obchodných bánk zverejnených Národnou bankou Slovenska v auguste 2010 bol pri nových spotrebiteľských úveroch priemerný úrok vo výške 11,76 % ročne. Zo Zmluvy o úvere však vyplýva, že medzi účastníkmi bola dohodnutá ročná úroková sadzba až 70,02 %, čo predstavuje takmer šesťnásobok priemerných úrokov vyberaných bankami pri obdobných spotrebiteľských úveroch. Takto dohodnutá výška úroku podstatne prevyšuje priemerné úroky uplatňované v rovnakom čase bankami, preto súd považoval dohodnutú výšku úroku za rozpornú s dobrými mravmi, a tým úverovú zmluvu v tejto časti za absolútne neplatnú (§ 39 OZ). Navyše uviedol, že aj keby bola výška úroku zo Zmluvy o úvere s dobrými mravmi súladná, je súd povinný skúmať, či takáto zmluva obsahuje všetky náležitosti v zmysle zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej aj „ZSÚ“). Po preskúmaní predmetnej zmluvy dospel súd k záveru, že zmluva neobsahuje údaje podľa ustanovenia § 9 ods. 2 ZSÚ, t. j. výšku počet a termíny splátok, istiny úrokov a iných poplatkov, prípadné poradie v ktorom sa splátky mali priradovať k jednotlivým nesplateným zostatkom s rôznymi úrokovými sadzbami spotrebiteľského úveru podľa § 9 ods. 2 písm. k) ZSÚ. Takúto zmluvu je podľa § 11ods. 1 písm. a) ZSÚ potrebné považovať za bezúročnú a bezpoplatkovú. Vzhľadom na vyššie uvedené, nakoľko navrhovateľ poskytol odporkyni úver vo výške 840 EUR, ktorú sumu však odporkyňa navrhovateľovi uhradila, okresný súd nepovažoval nárok navrhovateľa na zaplatenie istiny 570,32 EUR spolu s úrokom z omeškania za dôvodný.

Pokiaľ sa jedná o nárok navrhovateľa na zmluvnú pokutu, ktorý navrhovateľ vyvodil z čl. 14, bod 14.1 Zmluvných dojednaní, okresný súd v prvom rade poukázal na skutočnosť, že v zmysle § 544 Občianskeho zákonníka musí mať zmluvná pokuta písomnú formu, čo v predmetnom prípade absentuje, keď Zmluvné dojednania, súčasťou ktorých má byť aj dojednanie o zmluvnej pokute, nie sú podpísané ani navrhovateľom, ani odporkyňou. Ďalej uviedol, že dohodu účastníkov o zmluvnej pokute nemožno akceptovať ako súčasť obchodných podmienok, ktoré sú písané veľmi drobným (takmer nečitateľným) písmom, je zrejmé, že boli vopred pripravené pre veľký počet spotrebiteľov a odporkyňa nemala možnosť ovplyvniť ich obsah. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti okresný súd dojednanie o zmluvnej pokute považoval za absolútne neplatné a v tejto časti rovnako návrh zamietol ako nedôvodný.

O trovách konania procesne úspešnej odporkyne okresný súd rozhodol tak, že tieto odporkyni nepriznal s odôvodnením, že odporkyni žiadne trovy konania nevznikli.

Proti rozsudku okresného súdu podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie navrhovateľ. V prvom rade namietal závery okresného súdu o rozpore dojednanej výšky úrokov v Zmluve o úvere s dobrými mravmi a porovnávanie úrokových sadzieb bánk a nebankových subjektov. Uviedol, že súd pri svojom rozhodnutí vychádzal z porovnávaní odplaty za úver v prípade účastníkov konania s priemernou odplatom bánk. Takýto postup súdu nemá oporu v zákone a odporuje i záverom rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5 Cdo 26/2011, na ktoré okresný súd sám v rámci odôvodnenia poukazuje. V danom rozhodnutí Najvyššieho súdu SR sa totiž uvádza, že odporujúcou dobrým mravom je výška úrokov, ktorá podstatne prevyšuje úrokovú mieru v dobe dojednania obvyklú, určenú najmä s prihliadnutím k najvyšším úrokovým sadzbám uplatňovaných bankami. Ak teda konajúci súd ako východisko pre vymedzenie dobrých mravov v prejednávanej veci zvolil úrokovú sadzbu bánk priemernú (nie najvyššiu),

odchýlil sa aj od ním citovaného rozhodnutia dovolacieho súdu. Ak by pritom aj konajúci súd dospel k záveru o rozpore výšky úrokovej sadzby s dobrými mravmi na základe porovnania s úrokovými sadzbami v intenciách uvádzaného rozhodnutia Najvyššieho súdu SR, potom by mal určiť, aká časť odplaty je s dobrými mravmi v súlade a aká v rozpore. Ustanovenie § 502 ods. 1 veta prvá Obchodného zákonníka totiž výslovne uvádza, že dlžník je povinný platiť úroky v dojednanej výške, inak v najvyššej prípustnej výške ustanovenej zákonom alebo na základe zákona. Z právnej úpravy preto vyplýva, že nie je možné rozhodnúť o neplatnosti celej odplaty (úrokov za úver) a prepisovať vôľu zmluvných strán tak, že pôjde o bezúročný úver. Navyše pokiaľ ide o maximálnu výšku odplaty v úverovej zmluve, táto bola stanovená Ministerstvom financií SR pre spotrebiteľské úvery uzavreté od 16. 5. 2010 do 15. 8. 2010 vo výške do 76 %. Z uvedeného odvolateľ vyvodil, že odplata dohodnutá medzi účastníkmi Zmluvy o úvere bola odplatou obvyklou. K záveru okresného súdu, že predmetná zmluva neobsahovala náležitosti podľa ust. § 9 ods. 2 písm. k/ ZSÚ (t. j. výšku, počet a termíny splátok istiny, úroku a iných poplatkov) uviedol, že zmyslom tohto ustanovenia nie je umožniť spotrebiteľovi posúdiť ekonomickosť poskytnutého úveru (k uvedenému účelu slúži údaj o ročnej percentuálnej miere nákladov), ale toto ustanovenie je spojené len s otázkou plnenia záväzku. Ak sú potom záväzky spotrebiteľa uhrádzané jednou splátkou, pričom spotrebiteľ je informovaný o tom, v akej výške a kedy má splátky uhradiť, ako tomu bolo aj v prejednávacom prípade, žiadne osobitné rozpisovanie splátok istiny, úroku a iných poplatkov nie je v zmysle ZSÚ povinné. Inak je tomu len v prípade, kedy sa istina a úroky uhrádzajú samostatne (t. j. v iných termínoch splatnosti a s iným počtom splátok), kde by toto rozpisovanie význam malo. Vzhľadom na uvedené sa odvolateľ nestotožnil s názorom okresného súdu o tom, že by predmetný spotrebiteľský úver bol bezúročným a bez poplatkov. Pokiaľ sa jedná o zamietnutie nároku na zmluvnú pokutu, uviedol, že dojednanie o zmluvnej pokute nepredstavuje samostatný dokument oddelený od zmluvy, ale je súčasťou Zmluvných dojednaní, ktoré sú v zmysle bodu 13 Zmluvy o úvere jej neoddeliteľnou súčasťou. Poukázal na skutočnosť, že v zmysle Občianskeho zákonníka je písomná forma právneho úkonu zachovaná vtedy, ak je listina obsahujúca právny úkon podpísaná konajúcou osobou. Pojem listina je pritom chápaný tak, že sa jedná o nosič určitého obsahu, pričom listina o právnom úkone môže pozostávať i z niekoľkých strán. Zdôraznil, že zákon nevyžaduje aby jednotlivé strany tvoriace listinu boli samostatne podpísané. Aj v súdnej praxi sa ustálil názor, že ak je listina o právnom úkone tvorená viacerými listami (hárkami), potom na to aby tvorili jednu listinu, musia byť tieto spojené tak, aby tvorili technickú jednotu s tým, že len listina ako celok má byť podpísaná. Keďže Zmluva o úvere vrátane Zmluvných dojednaní podpísaná je, potom je zachovaná i písomná forma dojednania o zmluvnej pokute. Vzhľadom na vyššie uvedené odvolateľ navrhol napadnutý rozsudok okresného súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Spolu s odvolaním si uplatnil i právo na náhradu trov odvolacieho konania.

Odporkyňa vo vyjadrení k odvolaniu navrhovateľa navrhla napadnutý rozsudok okresného súdu ako vecne správny potvrdiť.

V priebehu odvolacieho konania vstúpil do konania na podporu odporkyne vedľajší účastník VŠEOBECNÁ OCHRANA PRÁV SPOTREBITEĽOV, so sídlom Bratislava - Staré Mesto, Šafárikovo námestie 7, IČO: 42 362 962.

Krajský súd, ako súd odvolací, vec preskúmal v rozsahu určenom ustanovením § 212 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „O. s. p.“), bez nariadenia pojednávania podľa § 214 ods. 2 O. s. p. a rozsudok okresného súdu podľa § 219 ods. 1 O. s. p. potvrdil.

Odvolací súd preskúmaním súdneho spisu zistil, že navrhovateľ sa svojim návrhom na začatie konania voči odporkyni domáhal zaplatenia sumy 570,32 EUR (predstavujúcej neuhradené splátky úveru), úroku z omeškania z tejto sumy, ako aj zmluvnej pokuty z titulu omeškania odporkyne so splácaním poskytnutého úveru. Okresný súd návrh navrhovateľa za dôvodný nepovažoval, keď dospel v prvom rade k záveru, že účastníkmi dojednaná výška úroku zo Zmluvy o úvere je v rozpore s dobrými mravmi, ako aj v rozpore s ust. § 53 ods. 6 OZ, keď takmer šesťnásobne prevyšuje priemernú úrokovú sadzbu bánk pri poskytovaní obdobných úverov v rozhodnom období. Zároveň poskytnutý úver posúdil ako bezúročný a bez poplatkov s poukazom na to, že Zmluva o úvere neobsahovala náležitosti podľa § 9 ods. 2 písm. k/ ZSÚ. Pokiaľ sa jedná o navrhovateľom uplatnenú zmluvnú pokutu, túto okresný súd navrhovateľovi nepriznal z dôvodu, že zmluvná pokuta nie je dojednaná v písomnej forme. Ďalej uviedol, že dohodu účastníkov o zmluvnej pokute nemožno akceptovať ako súčasť obchodných podmienok, ktoré sú písané veľmi drobným (takmer nečitateľným) písmom, je zrejmé, že boli vopred pripravené pre veľký počet spotrebiteľov a odporkyňa nemala možnosť ovplyvniť ich obsah. Navrhovateľ sa v rámci podaného odvolania nestotožnil s názorom okresného súdu o tom, že by dojednanie o zmluvných úrokoch z úveru bolo rozporné s dobrými mravmi, keď okresný súd podľa jeho názoru mylne porovnával výšku takto zmluvne dojednaného úroku s priemernými úrokovými sadzbami bánk. Navyše, ak by aj záver okresného súdu o rozpornosti takéhoto úroku obstál, bolo povinnosťou súdu priznať navrhovateľovi aspoň takú časť

úroku, ktorá dobrým mravom neodporuje. Rovnako nesúhlasil s názorom súdu prvého stupňa o tom, že by Zmluva o úvere uzavretá medzi účastníkmi, musela obsahovať i náležitosti podľa § 9 ods. 2 písm. k/ ZSÚ a pre ich absenciu je zmluvou bezúročnou a bez poplatkov. V závere svojho odvolania trval na skutočnosti, že zmluvná pokuta bola medzi účastníkmi dojednaná platne, v písomnej forme.

Odvolačný súd napriek skutočnosti, že odvolanie navrhovateľa možno považovať za čiastočne dôvodné, odvolaním napadnutý rozsudok okresného súdu ako vecne správny potvrdil, a to z nasledovných dôvodov:

Dobré mravy možno stotožniť so všeobecne spoločensky uznávanými zásadami konania v právnom styku (poctivosť, nezneužívame výkonu práv, nešikanózny spôsob výkonu práva, rešpektovanie rovnosti účastníkov občianskoprávných vzťahov). Vo svojom rozhodnutí sp. zn. 3 Cdo 137/2003 (Zo súdnej praxe č. 62/2004) Najvyšší súd SR uviedol, že za právny úkon priečiaci sa dobrým mravom v zmysle § 3 ods. 1 OZ treba považovať úkon, ktorý je všeobecne neakceptovateľný z hľadiska v spoločnosti prevládajúcich mravných zásad a princípov vzájomných vzťahov medzi ľuďmi. Ústavný súd SR už v náleze z 28. februára 1995 sp. zn. PL. ÚS 10/95 (Zbierka zákonov SR, čiastka 20, číslo 51/1995), ktorým rozhodol o nesúlade ustanovenia § 13 vyhlášky ministerstva spravodlivosti č. 45/1964 Zb. s ustanovením § 658 ods. 1 Občianskeho zákonníka okrem iného uviedol, že aj keď sú úroky z pôžičky (§ 658 ods. 1 OZ) predmetom zmluvnej voľnosti medzi účastníkmi neznamená to, že možno dohodnúť úroky v akejkoľvek výške. Dohoda o úrokoch musí byť v súlade s ustanovením § 39 OZ, teda nesmie sa priečiť dobrým mravom. Závisí preto od rozhodnutia súdu, aby v konkrétnom prípade ustálil, či výška dohodnutých úrokov je alebo nie je v súlade s dobrými mravmi. Uvedený nálež je pritom plne aplikovateľný aj v prípade ak je predmetom posudzovania výška zmluvne dohodnutých úrokov z úveru.

Ústavným súdom vyslovený názor korešponduje s tézou (používanou predovšetkým právnou vedou a teóriou), že zásada zmluvnej voľnosti v súkromnom práve nie je absolútna a nachádza svoje obmedzenie (z hľadiska obsahovej náplne právnych úkonov) napr. pri aplikácii korektívov rozporu s dobrými mravmi. Usmerňovanie zásady zmluvnej voľnosti prostredníctvom uvedených korektívov (ako aj pri zákonom zákaze) nepochybne prispieva k spoločenskej a právnej akceptácii zásady zmluvnej spravodlivosti v súkromnom práve.

Pokiaľ ide o primeranosť výšky zmluvných úrokov - problematika dobrých mravov (na historickom národnom, ale aj európskom pozadí) úzko súvisí s doktrínou o neprípustnom, resp. neprimeranom znevýhodnení založenom právnom úkonom, tak typickou práve v prípade tradičnej "úžery". Táto doktrína nadobudla v modernom práve váhu a význam a slúži určitým obmedzujúcim spôsobom k naplneniu zásady zmluvnej spravodlivosti.

Ako už na to správne poukázal okresný súd, Občiansky zákonník, Obchodný zákonník a ani iný predpis účinný ku dňu uzavretia Zmluvy o úvere neobsahuje ustanovenie o tom, do akej konkrétnej výšky možno dojednať zmluvné úroky, predstavujúce odplatu za poskytnutie finančných prostriedkov. V prípade, ak sa jedná o poskytnutie finančných prostriedkov spotrebiteľovi, určité mantinely vyplývajú z okresným súdom citovaného ust. § 53 ods. 6 OZ, v zmysle ktorého ustanovenia platí, že ak predmetom spotrebiteľskej zmluvy je poskytnutie peňažných prostriedkov, nesmie odplata podstatne prevyšovať odplatu obvykle požadovanú na finančnom trhu za spotrebiteľské úvery v obdobných prípadoch. Existencia citovaného ustanovenia však nevylučuje okresný súd z možnosti posudzovania výšky dojednanej odplaty za poskytnutie spotrebiteľského úveru aj cez prizmu dobrých mravov. Nemožno totiž opomenúť, že dobré mravy sú pojmom inherentným s právnym poriadkom, nakoľko samotné dobré mravy len dopĺňajú písané normy pozitívneho práva o vyvážený a spravodlivý širší rámec založený na analýze oprávnených záujmov. Stoja na úrovni nepísaného práva, ktorého hlavné zložky predstavujú všeobecné právne zásady a všeobecne uznávané normy morálky. Systém pozitívneho práva je tak zabezpečený (všeobecne) dimenziou spravodlivosti. V zmysle uvedeného sa aj na výšku odplaty za poskytovanie finančných prostriedkov je potrebné pozeráť nie len z hľadiska platnosti jej dojednania v zmysle účinného zákonného ustanovenia § 53 ods. 6 OZ, ale aj z hľadiska toho, či takto dojednaná odplata v podobe úrokov z úveru neodporuje všeobecnej predstave primeranosti za zachovania základných zásad na ktorých je občianske právo postavené, t. j. (okrem iného) i na zachovaní zásady ekvity. Pritom platí, že neprimerane vysoký úrok je nepochybne v rozpore s dobrými mravmi. Pri posúdení primeranosti dojednanej výšky úroku treba predovšetkým porovnať dojednaný úrok s úrokovou mierou obvyklou z praxe peňažných ústavov v rozhodnom období. V tejto súvislosti možno za dôvodnú uznať námietku odvolateľa, že pokiaľ chcel okresný súd skúmať primeranosť odplaty za poskytnutie úveru nebankovou spoločnosťou, nemal obmedziť svoje skúmanie primeranosti tejto odplaty len na porovnanie výšky dojednaného úroku s priemernou úrokovou mierou obchodných bánk v Slovenskej republike pre úvery neslúžiace na bývanie so splatnosťou od 1 do 5 rokov vedenú Národnou bankou Slovenska (a dostupnou i na internetovej stránke: <<http://www.nbs.sk/sk/statisticke-udaje/udajove-kategorie-sdds/>

urokove-sadzby/priemerne-urokove-miery-z-uverov-obchodnych-bank>), ale bolo potrebné aj porovnať ročnú percentuálnu mieru nákladov (ďalej aj „RPMN“) účastníkmi dojednanej Zmluvy o úvere s poukazom na priemernú hodnotu RPMN všetkých finančných inštitúcií poskytujúcich úvery vedenú Ministerstvom financií SR. Napriek vyššie vytykaným nedostatkom, však možno uviesť, že záver okresného súdu o rozpore dojednanej odplaty zo Zmluvy o úvere s dobrými mravmi obstojí i pri porovnaní dojednanej výšky RPMN s priemernou hodnotu RPMN všetkých finančných inštitúcií poskytujúcich úvery vedenou Ministerstvom financií SR (dostupnou na stránke: <<http://fastsearch.mfsr.sk/mfsr/?query=priemern%C3%A1+RPMN&offset=20&>>>), ktorá v rozhodnom období pre nezabezpečené úvery do 1.500 EUR vrátane so splatnosťou od 1 do 5 rokov predstavovala 44,57 %. Dojednaná RPMN v Zmluve o úvere (65,54 %), ktorá o 20,97 % prekračuje priemernú hodnotu RPMN úverov poskytovaných finančnými inštitúciami (teda aj nebankovými subjektmi) v Slovenskej republike, t. j. predstavuje viac ako 147 % jej hodnoty, je dozaista rozporná s dobrými mravmi. Poukaz odvolateľa na skutočnosť, že maximálna výška odplaty stanovená Ministerstvom financií SR pre spotrebiteľské úvery uzavreté od 16. mája 2010 do 15. augusta 2010 mohla byť až 76 %, je pritom pre prejednávany prípad irelevantný, keď úverový vzťah medzi navrhovateľom a odporkyňou vznikol až dňa 19. 8. 2010. Navyše i s poukazom na § 53 ods. 6 OZ v znení účinnom ku dňu uzatvorenia Zmluvy o úvere platí, že ak je predmetom spotrebiteľskej zmluvy poskytnutie peňažných prostriedkov, nesmie odplata podstatne prevyšovať odplatu obvykle požadovanú na finančnom trhu za spotrebiteľské úvery v obdobných prípadoch. Zo znenia citovaného ustanovenia tak možno vyvodiť, že určujúcim kritériom primeranosti odplaty v rámci spotrebiteľskej zmluvy je obvyklosť tejto odplaty na finančnom trhu, ktorú obvyklosť je možné posudzovať len s ohľadom na bežnú prax inštitúcií poskytujúcich úvery v porovnateľných výškach a za porovnateľných podmienok.

Na základe vyššie uvedeného možno konštatovať, že okresný súd dospel k správne záveru o rozpornosti odplaty za poskytnutie úveru (v podobe dojednaného úroku z úveru) s dobrými mravmi, a tým aj o absolútnej neplatnosti tejto časti Zmluvy o úvere (§ 39 OZ). Nakoľko potom medzi účastníkmi konania nebolo sporným, že navrhovateľ odporkyňu poskytol finančné prostriedky vo výške 840 EUR a odporkyňa navrhovateľovi uhradila až sumu 1.320,10 EUR, okresný súd rozhodol správne pokiaľ nárok navrhovateľa na zaplatenie sumy 570,32 EUR (navrhovateľom uplatňovanej z titulu neuhradených splátok úveru) spolu s úrokom z omeškania z tejto sumy zamietol, pričom sa už nemusel zaoberať skutočnosťou, či predmetná Zmluva o úvere obsahovala alebo neobsahovala náležitosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere v zmysle § 9 ods. 1 písm. k/ ZSÚ, s ktorých nedostatkom je spájaná o. i. aj bezúročnosť zmluvy o spotrebiteľskom úvere.

K námietke odvolateľa, že okresný súd mal vysloviť za neplatnú z dôvodu rozporu s dobrými mravmi len tú časť dojednania o výške úrokov, ktorú vzhľadom na výšku dohodnutých úrokov považoval za neprimeranú, a teda nie celú dohodu o výške zmluvných úrokov, odvolací súd uvádza, že ak sa podľa § 41 Občianskeho zákonníka dôvod neplatnosti vzťahuje len na časť právneho úkonu, je neplatnou len táto časť, pokiaľ z povahy právneho úkonu alebo z jeho obsahu alebo z okolností, za ktorých k nemu došlo, nevyplýva, že túto časť nie je možné oddeliť od ostatného obsahu. Tam, kde sa dôvod neplatnosti vzťahuje na celý právny úkon (dôvod neplatnosti sa týka jeho podstatnej zložky), je právny úkon neplatný v celom rozsahu. Otázku možnosti a nemožnosti oddelenia právneho úkonu treba posudzovať z hľadiska povahy a obsahu celého právneho úkonu a nielen z hľadiska oddeľovanej časti. Zmluvu, pokiaľ ide o jej zákonom určené pojmové znaky, treba chápať ako nedeliteľný celok. V danom prípade preto bolo možné oddeliť časť zmluvy o úvere, ktorá v sebe obsahovala dohodu o výške úrokov, od samotnej zmluvy (platnosť Zmluvy o úvere medzi účastníkmi nebola namietaná), avšak jej obsah tvorí nedeliteľný celok vo vzťahu k ujedaniu o dohodnutej výške úrokov. Túto dohodu považoval dôvodne okresný súd za neplatnú z vyššie uvedených dôvodov, a podľa obsahu ju nebolo možné deliť tak, ako to má myslí § 41 Občianskeho zákonníka (k uvedenému pozri aj rozsudok Najvyššieho súdu SR z 26. apríla 2012, sp. zn. 5 Cdo 26/2011). Opak pritom nemožno vyvodiť ani z navrhovateľom citovaného ust. prvej vety ods. 1 § 502 Obchodného zákonníka v znení „od doby poskytnutia peňažných prostriedkov je dlžník povinný platiť z nich úroky v dojednanej výške, inak v najvyššej prípustnej výške ustanovenej zákonom alebo na základe zákona.“ Použitím gramatického i logického výkladu citovaného ustanovenia totiž možno dôjsť k záveru, že pokiaľ zákonodarca pri jeho formulácii na prvom mieste uvádza, že dlžník je povinný z poskytnutých peňažných prostriedkov platiť úrok v dojednanej výške, je možné jednoznačne z uvedeného vyvodiť, že Obchodný zákonník pri zmluve o úvere favorizuje výšku úrokov, ktorú si strany dojednali v zmluve. Len v prípade ak výška úrokov v zmluve dojednaná nie, uplatní sa časť vety nesledujúca za príslovkou „inak“, ktorej významom je „v opačnom prípade“. Teda len v prípade, ak výška zmluvných úrokov v zmluve o úvere dojednaná zmluvnými stranami nie je, je dlžník povinný platiť úroky „v najvyššej prípustnej výške ustanovenej zákonom alebo na základe zákona“. Použitelnosti citovaného

ustanovenia na prípady, ak výška zmluvných úrokov stranami dojednaná bola, avšak táto je rozporná s dobrými mravmi, teda z citovaného zákonného ustanovenia nevyplýva, pretože ho vylučuje práve uvádzaná príslovka „inak“ viažuca sa na situáciu, keď dohoda o zmluvný úrokoch z úveru absentuje. Pokiaľ sa jedná o okresným súdom nepriznaný nárok na zmluvnú pokutu obsiahnutú v čl. 14, bod 14.1 Zmluvných dojednaní, odvolací súd v prvom rade považuje za potrebné uviesť, že zmluvné strany si môžu dohodnúť obsah práv a povinností, ktorými sa budú navzájom riadiť. Dojednané práva a povinnosti sú obvykle obsiahnuté priamo v zmluve, avšak tým nie je vylúčená ani aplikácia všeobecných či iných obchodných podmienok, na ktoré zmluva môže odkazovať. Obchodné podmienky môžu byť zostavené niektorou zo zmluvných strán alebo i tretím subjektom (typicky sa jedná o odborné či záujmové organizácie). Táto prax je výslovne upravená vo vzťahoch riadiacich sa režimom zákona č. 513/1991 Zb. Obchodného zákonníka (ďalej aj „ObZ“), a to konkrétne v ustanovení § 273 ObZ. Naproti tomu Občiansky zákonník takú explicitnú úpravu neobsahuje. Avšak túto bežnú prax možno vyvodiť najmä z princípu autonómie vôle strán a z toho odvodennej zásady zmluvnej slobody, ktorá je jedným z hlavných princíпов záväzkového práva. Uplatnenie obchodných podmienok v každom prípade nie je neobmedzené, naopak právna úprava stanovuje základné limity. Pre spotrebiteľské zmluvy platí, že nesmú pod hrozbou absolútnej neplatnosti podľa ust. § 53 ods. 1 a 5 OZ obsahovať dojednania, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (neprijateľné zmluvné podmienky). Podľa demonštratívneho výpočtu obsiahnutého v ods. 4 § 53 OZ pod písmenom a) sa za takéto ustanovenia považujú mimo iného tie, ktoré má spotrebiteľ plniť, ale s ktorými sa spotrebiteľ nemal možnosť oboznámiť pred uzavretím zmluvy, čo môže byť práve prípad obchodných podmienok, s ktorými sa spotrebiteľ pred podpisom zmluvy oboznámiť nemohol. Podobne je tomu i v obchodnoprávných vzťahoch, keď podľa ustanovenia § 273 ObZ možno uplatniť odkaz na obchodné podmienky jednej zo zmluvných strán len za predpokladu, že je na použitie týchto obchodných podmienok v zmluve odkazované (tzv. včleňovacou doložkou) a že zároveň sú tieto obchodné podmienky zmluvným stranám známe alebo sú k návrhu zmluvy priložené, a to v okamihu akceptácie návrhu zmluvy. Obchodné podmienky, na ktoré v zmysle § 273 ods. 1 ObZ zmluva odkazuje a ktoré sú k nej pripojené alebo sú zmluvným stranám známe, nemusia byť samostatne podpisované účastníkmi zmluvného vzťahu. V pochybnostiach však musí ten, ktorý sa ich dovoľáva, preukázať, že boli k zmluve pripojené, alebo že boli druhej zmluvnej strane známe (k uvedenému pozri napr. rozsudok Vrchného súdu v Prahe z 24. 2. 1998, sp. zn. 5 Cmo 318/97; uznesenie Najvyššieho súdu ČR z 3. 6. 2013, sp. zn. 32 Cdo 3183/2012; Bejček, J., Eliáš, K., Raban P. a kol. Kurs obchodního práva. Obchodní závazky. 4. vyd. Praha : C. H. Beck, 2007, 585 s. ISBN 978-80-7179-781-4. s. 60). Ak tento výklad platí pre obchodnoprávne vzťahy, ktoré vo všeobecnosti vykazujú vyššiu mieru dispozitívnosti, tým skôr musia platiť aj pre spotrebiteľské vzťahy.

Z vyššie uvedeného potom možno uzatvoriť, že obchodné podmienky jednej zo zmluvných strán nemusia byť účastníkmi zmluvy samostatne podpísané, avšak vyžaduje sa, aby ich obsah bol zmluvným stranám známy, alebo aby boli k návrhu na uzavretie zmluvy priložené. V prípade pochybností zaťažuje dôkazné bremeno splnenia vyššie uvedených podmienok osobu, ktorá sa ustanovení obchodných podmienok dovoľáva. Aplikujúc tieto závery na prejednávany prípad možno konštatovať, že nebol správny záver okresného súdu o tom, že pokiaľ je zmluvná pokuta uplatnená navrhovateľom súčasťou Zmluvných dojednaní, ktoré účastníkmi samostatne podpísané neboli, uvedené má za následok absolútnu neplatnosť dojednania o zmluvnej pokute. Ďalej z obsahu spisu vyplýva, že pokiaľ navrhovateľ spolu so Zmluvou o úvere, v ktorej bode 13 sa uvádza, že jej neoddeliteľnou súčasťou sú i Zmluvné dojednania, tieto Zmluvné dojednania k návrhu na začatie konania priložil, a odporkyňa v rámci konania nespochybnila skutočnosť, že tieto zmluvné dojednania k Zmluve o úvere v rozhodnom čase pripojené boli, nebolo povinnosťou navrhovateľa (domáhajúceho sa nároku z týchto zmluvných dojednaní) túto skutočnosť preukazovať.

Následne však bolo potrebné zohľadniť osobitosti kladené na koncipovanie všeobecných obchodných podmienok vyplývajúce zo skutočnosti, že v predmetnom prípade je Zmluva o úvere zmluvou spotrebiteľskou.

Samotným východiskom spotrebiteľskej ochrany je postulát, podľa ktorého sa spotrebiteľ ocitá vo fakticky nerovnom postavení s profesionálnym dodávateľom, a to s ohľadom na okolnosti, za ktorých dochádza ku kontraktácii, s ohľadom na väčšiu profesionálnu skúsenosť dodávateľa, jeho lepšiu znalosť práva, ľahšiu dostupnosť právnych služieb a konečne so zreteľom na možnosť stanovovať zmluvné podmienky jednostranne cestou formulárových zmlúv. Zákonodarca sa preto pokúsil vyrovnať túto faktickú nerovnosť cestou práva, a to formou obmedzenia autonómie vôle. Súkromné právo garantuje každému čo najširšiu mieru možnosti slobodného jednania, avšak práve preto, že ju garantuje každému, musí ju zároveň u niektorých obmedziť, aby bola zaručená všetkým. Zo stretu autonómie vôle a z ideí

rovnosti potom vyplýva ochrana slabšej zmluvnej strany, a to s cieľom dosiahnutia vyváženej pozície, t. j. spravodlivosti, ekvity či rovnováhy zúčastnených záujmov. Vo vzťahoch, v ktorých vystupujú strany, ktorých východiskové pozície sú značne nerovnovážne (napríklad vzťahu podnikateľa so spotrebiteľom), sa nemožno uspokojiť s tým, že obom stranám budú poskytnuté rovnaké právne prostriedky, teda akási formálna rovnosť, pretože v skutočnosti nerovnosť východiskových prostriedkov spôsobuje i nerovnosť vo výsledku samotnom. Riešenie tejto situácie je potom možné vidieť v nerovnovážnej úprave subjektívnych práv a povinností účastníkov súkromnoprávneho vzťahu tým, že slabšej zmluvnej strane (typicky spotrebiteľovi) je priznaných viac práv a silnejšej strane (dodávateľovi) je uložených viac povinností. Účelom danej právnej úpravy je teda snaha o dosiahnutie skutočnej rovnováhy tým, že budú právne vyrovnané východiskové ekonomické, informačné, odborné a iné rozdiely, ktoré medzi stranami panujú. Inak povedané, aby bolo možné rovnosť dosiahnuť, je nutné nerovnosť východiskových pozícií korigovať zákonnou úpravou práv a povinností. Okrem uvedenej úpravy práv a povinností možno navyše od dodávateľa (ako profesionála na príslušnom trhu tovarov a služieb) vyžadovať, aby sa vo vzťahu k spotrebiteľovi choval vo všeobecnosti poctivo. Pokiaľ týmto spôsobom dodávateľ nepostupuje, spreneverí sa dôvere druhého účastníka zmluvného vzťahu v poctivosť jednaní dodávateľa, a takémuto nepoctivému jednaniu nemožno poskytnúť právnu ochranu (porovnaj napr. § 265 ObZ, § 3 OZ alebo § 4 ods. 8 zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov).

V praxi sa zásada poctivosti prejavuje mimo iného tým, že text spotrebiteľskej zmluvy (obzvlášť ak sa jedná o zmluvu formulárovú), má byť pre priemerného spotrebiteľa dostatočne čitateľný, prehľadný a logicky usporiadaný. Napríklad zmluvné dojednania musia mať dostatočnú veľkosť písma, nesmú byť vo výrazne menšej veľkosti, než okolitý text a nesmú byť umiestené v oddieloch, ktoré vzbudzujú dojem nepodstatného charakteru. Uvedená zásada poctivosti dopadá i na aplikáciu všeobecných obchodných podmienok. Ako už bolo uvedené vyššie, i v spotrebiteľských zmluvách je možné všeobecné obchodné podmienky uplatniť, pričom nemusia byť osobitne podpísané. Avšak aplikácia všeobecných obchodných podmienok má nie len formálne obmedzenia, o ktorých už odvolací súd pojednával, ale i obmedzenia obsahové. Obchodné podmienky v spotrebiteľských zmluvách totiž na rozdiel od tých, ktoré sú súčasťou zmlúv obchodných, majú slúžiť najmä k tomu, aby nebolo nevyhnutné do každej zmluvy uvádzať dojednania technického, či vysvetľujúceho charakteru. Naopak, nesmú slúžiť k tomu, aby do nich dodávateľ (často neprehľadne, zložito formulovane a vo forme malého písma) skryl dojednania, ktoré sú pre spotrebiteľa nevýhodné a o ktorých sa predpokladá, že pozornosti spotrebiteľa najpravdepodobnejšie uniknú (napr. rozhodcovskú doložku alebo dojednania o zmluvnej pokute, ako tomu bolo i v prejednávanej príhode). Pokiaľ tak napriek tomu dodávateľ urobí, nepočína si v právnom vzťahu so spotrebiteľom poctivo a takémuto konaniu dodávateľa nie je možné priznať právnu ochranu. Vzhľadom na uvedené možno konštatovať, že okresný súd postupoval správne pokiaľ vyslovil, že dohodu účastníkov o zmluvnej pokute nemožno akceptovať ako súčasť obchodných podmienok, ktoré sú písané veľmi drobným písmom, je zrejmé, že boli vopred pripravené pre veľký počet spotrebiteľov a odporkyňa nemala možnosť ovplyvniť ich obsah. Rovnako správne potom okresný súd navrhovateľovi nárok na zaplatenie zmluvnej pokuty nepriznal.

Vzhľadom na všetko dosiaľ uvedené odvolací súd odvolaním napadnutý rozsudok okresného súdu podľa § 219 ods. 1 O. s. p. ako vo výroku správny potvrdil.

Pri rozhodovaní o trovách odvolacieho konania vychádzal odvolací súd z ustanovenia § 224 ods. 1, v spojení s § 142 ods. 1 O. s. p. a § 151 ods. 1 O. s. p.. Navrhovateľ, hoci si trovy odvolacieho konania uplatnil, nebol v odvolacom konaní úspešný. Preto navrhovateľovi právo na náhradu trov odvolacieho konania nevzniklo. V dovolacom konaní úspešná odporkyňa si právo na náhradu trov konania neuplatnila, preto o týchto trovách odporkyne odvolací súd s poukazom na § 151 ods. 1 O. s. p. nerozhodoval.

Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Banskej Bystrici, ako súdu odvolacieho, pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.